

محمد الله و زندوست

بمناسبت روز جهانی موزیم ها

هژدهم ماه می روز جهانی موزیم ها نام گذاری شده است. همه ما می دانیم که موزیم ها معرف تاریخ و فرهنگ یک کشور بوده، دانشمندان و علما ارزش فرهنگی و تاریخی کشور ها را از آثار باقی مانده در موزیم ها مورد ارزیابی قرار می دهند. موزیم ملی افغانستان یکی از غنی ترین و با ارزش ترین موزیم های منطقه بود که با زحمات طاقت فرسا و مداوم باستان شناسان کشور و همکاران خارجی شان بوجود آمده بود و بیشتر از یک قرن مرکز تحقیق و پژوهش دانشمندان تاریخ را تشکیل می داد. متأسفانه در جنگ های خانمانسوز این گنجینه پر بها و با ارزش نیز صدمه شدیدی را متحمل شد و بعد از استقرار حاکمیت تنظیم های گویا اسلامی مورد غارت و تاراج قرار گرفت و یا هم به آتش کشانیده شد. گفته می شود هفتاد در صد آثار موزیم ملی درین حوادث از بین رفته و سی فیصد باقی مانده به شصت هزار اثر می رسد. گروه سیاه اندیش طالبان نه تنها به حفظ آثار باقی مانده توجهی مبذول نداشتند، بلکه زیر نام اسلام و گویا در دفاع از اسلام به نابودی آثار موزیم دست یازیدند و با نابودی بت های بامیان عمق تاریک اندیشی خود را به نمایش گذاشتند و ننگ تاریخی را کمایی نمودند.

باید متذکر شد که در حاکمیت حزب دموکراتیک خلق افغانستان دولت جمهوری افغانستان توجه جدی به حفظ آثار مبذول داشت و مهمترین آثار را در محلات مصئون انتقال داد. طوریکه در مطبوعات انعکاس یافته آثار با ارزش طلا تپه در زمان ریاست جمهوری شهید داکتر نجیب الله از موزیم ملی به د افغانستان بانک در جوار ارگ انتقال داده شد و رژیم خاص حفاظت این آثار بوجود آمد. قسمتی از آثار موزیم ها، در تعمیر وزارت اطلاعات و کلتور در بخشی که از اصابت راکت مخالفین مصئون بود انتقال یافت و بخشی هم در تعمیر آرشیف ملی نقل داده شد. درست است که افتخار حفظ این آثار به رئیس جمهور کشور داکتر نجیب الله مربوط است اما اگر فعالیت دلسوزانه کارمندان موزیم و رهبری وزارت اطلاعات و کلتور را در نظر نگیریم در حقیقت به حق تلفی معینی میدان می دهیم.

تا جایکه من به خاطر دارم انتقال آثار موزیم ملی بعد از کودتای شهنواز تنی در هیئت رهبری وزارت مورد بررسی جدی قرار گرفت. وزیر اطلاعات و کلتور وقت محترم بشیر رویگر انتقال آثار را از موزیم ملی به محل مصئون بنابه پیشنهاد انور کتوازی رییس موزیم وقت به دستور کار قرار داد و پیشنهاد به مقامات ذیصلاح در شورای وزیران و ریاست جمهوری ارائه شد.

پیشنهاد وزارت اطلاعات و کلتور مورد توجه جدی شورای وزیران و ریاست جمهوری قرار گرفت و دستور انتقال آثار داده شد. معاون شورای وزیران در امور فرهنگی محترم نعمت الله پژواک رهبری انتقال را به عهده داشت و عده‌یی از معینان وزارت های مربوط بشمول اینجانب منحیث نماینده وزارت اطلاعات و کلتور به بسته بندی و انتقال آثار آغاز نمودیم و آثار مورد نظر بصورت مصئون و مطمین به محلات قبلا تعیین شده انتقال داده شد. در آن زمان مخالفین داخلی و بین المللی دولت تبلیغات وسیعی را براه انداخته بودند که گویا آثار موزیم مخصوصاً آثار طلا تپه توسط شوروی ها به خارج انتقال داده شده است. من منحیث مسؤل بخش فرهنگی وزارت اطلاعات و کلتور دوبار با نماینده بی بی سی در کابل در مورد نا درست بودن این تبلیغات صحبت نمودم. دو بار نیز نمایش آثار طلا تپه در کوتی باغچه ارگ برای خبرنگاران خارجی و نماینده گان سفارت ها تدویر یافت و اطمینان شان حاصل شد که آثار طلا تپه به مسکو انتقال داده نشده است. اما سر و صدا و تبلیغات درین مورد تا آخرین روز های حاکمیت ح.د.خ.ا کماکان ادامه داشت.

باید گفته شود که آثار طلا تپه در شش صندوق بزرگ آهن چادری مطابق فهرست جابجا شده بود و کلید های صندوق ها بدسترس معتمد موزیم قرار داشت. اتاق های زیر زمینی تعمیر د افغانستان بانک دروازه های دو لایه خیلی مستحکم داشت که هر کدام دارای کلید جداگانه بود. همچنان دهلزیکه آثار موزیم جابجا شده بود کلید معینی داشت و بلاخره دروازه عمومی زیر زمینی نیز دارای کلید جداگانه بود. این کلید ها به اختیار مسوولین مختلف و اشخاص جداگانه قرار داشت.

برای باز نمودن اتاق مربوط آثار طلا تپه لازم بود تا همه کلید ها با مسولین مربوطه حاضر باشند. اگر یکی از کلید ها هم وجود نمی داشت باز نمودن اتاق مربوط غیر ممکن بود. در دو نمایشی که از آثار طلا تپه تدویر یافت کلید داران و هیئت انتقال آثار تحت سرپرستی معاون فرهنگی شورای وزیران حضور داشتند و آثار انتخاب شده از صندوق های شش گانه به صندوق جداگانه جابجا و به محل نمایش انتقال داده شد. در ختم نمایش نیز در حالیکه هیئت موظف آثار را از آغاز نمایش تا آخر زیر نظر داشتند و لحظه‌یی نیز از محل نمایش غایب نبودند، از محل نمایش دوباره بجای قبلی انتقال داده شد و به صندوق های متذکره طبق فهرست گذاشته شد. قفل های مربوط صندوق ها و دروازه اتاق متذکره با امضای هیئت متذکره نشانی و در حضور آنان صندوق های اتاق مربوطه قفل گردید و کلید ها به اختیار اشخاص یاد شده که از ارگان های مختلف نماینده گی می کردند، سپرده شد.

تدابیر دقیق یاد شده و روحیه صداقت و وطن پرستی مسولین باعث شد تا محل آثار طلا تپه افشا نشود و حاکمان تنظیمی و طالبی نتوانند به این آثار دست یابند.

به بهانه روز جهانی موزیم ها خواستم این موضوع را به تفصیل بیان نمایم تا نسل های امروز و فردای کشور چگونگی حفظ آثار موزیم مخصوصاً آثار با ارزش طلا تپه را بخاطر داشته باشند و فداکاری و روحیه وظیفه شناسی مسولین که به حفظ آثار نقش داشته اند سرمشق قرار گیرد.